

Aan de leden van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Tweede Kamer der Staten Generaal

Amsterdam, 3 april 2018

Betreft: AO kindermishandeling, GIA en slachtoffers loverboys van dinsdag 4 april 2018

Geachte leden,

Ten behoeve van het Algemeen Overleg Volksgezondheid, Welzijn en Sport, dat gehouden wordt op 4 april a.s., vraagt Atria, kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis, uw aandacht voor onze reactie op de brief van minister De Jonge van 30 maart j.l. betreffende de stand van zaken van de aanpak huiselijk geweld.

Programma huiselijk geweld en kindermishandeling: man-vrouw-verhoudingen en intergenerationale overdracht

Gezien de omvang en ernst van huiselijk geweld, kijkt Atria uit naar het gezamenlijke programma dat momenteel door de minister, de VNG en de minister voor Rechtsbescherming, in overleg met de ministers van OCW en SZW wordt ontwikkeld. Atria is zeer verheugd dat de minister aangeeft dat de aanbevelingen uit het onderzoekrapport "*Welk geweld telt?*", zoals het vergroten van betrouwbare kennis in de samenleving over partnergeweld en het bespreekbaar maken van partnergeweld, een plaats zullen krijgen in het te ontwikkelen programma. De minister geeft aan de kennis van verschillende relevante partijen mee te wegen bij de concrete vormgeving van dit programma, in een breed partneroverleg. **In aanvulling hierop, stelt Atria als kennisinstituut met specifieke expertise op geweldsproblematiek vanuit zijn beleidsondersteunende functie graag zijn deskundigheid ter beschikking. Wij wijzen erop dat Atria sinds 2012 diverse rapporten en factsheets heeft gepubliceerd over het thema huiselijk geweld, geweld tegen vrouwen en cybergeweld. Deze zijn te vinden via www.atria.nl**

De minister geeft aan belang te hechten aan aandacht voor specifieke risicogroepen, zoals kinderen. In dit kader raadt Atria aan hierbij niet alleen te kijken naar directe kindermishandeling maar ook naar het effect van partnergeweld binnen een gezin met kinderen, en het risico op intergenerationale overdracht. In Nederland zijn jaarlijks naar schatting 188.000 kinderen het slachtoffer van mishandeling, verwaarlozing, misbruik of getuige van geweld tussen ouders. Partnergeweld binnen een gezin vergroot het risico op kindermishandeling.¹ Opgroeien in een gezin met een geweldgeschiedenis heeft bovendien invloed op hoe kinderen in de volwassenheid relaties aangaan. Meisjes die opgroeien in een gewelddadig gezin, hebben een verhoogde kans om slachtoffer te worden, jongens om dader te worden van partnergeweld. Uit politieregistratie van de afgelopen jaren blijkt dat 90% van de verdachten van huiselijk geweld een man was. Bij driekwart van de incidenten is het slachtoffer een vrouw. Kortom: **een integrale aanpak, met aandacht voor man- vrouw-verhoudingen in de context van de intergenerationale overdracht, is cruciaal om effectief beleid te voeren.** "Voorvallen van partnergeweld kunnen niet los worden gezien van de (relationele) context van de opvattingen over mannen- en vrouwenrollen en verwachtingen t.o.v. elkaar," concludeert ook de minister in reactie op Atria's onderzoek "*Welk geweld telt?*" over de opvattingen van Nederlanders over partnergeweld.²

In samenwerking met het Verwey-Jonker Instituut deed Atria tussen oktober 2013 en december 2015 een verkennend onderzoek naar veelbelovende preventiepraktijken gericht op het doorbreken van de intergenerationale overdracht van geweld in gezinnen in Nederland en Europa. Dit onderzoek, in combinatie met een analyse van de aanpak van huiselijk geweld in Nederland vanuit het oogpunt van onderliggende machtsverhoudingen, heeft geresulteerd in een serie instrumenten ter ondersteuning van gemeenten en professionals. Deze analyse en het onderzoek naar preventiepraktijken zijn te raadplegen op <http://www.preventieintergeneratieelgeweld.nl/>. Daarnaast heeft Atria suggesties gegeven voor de verbetering van het prototype van het door de minister genoemde triage-instrument voor Veilig Thuis.³

¹ A. ten Boom, B. Witkamp en N. Mertens, *De samenloop en samenhang van huiselijk geweld en kindermishandeling binnen gezinnen*, Den Haag: WODC/Regioplan 2016.

² R. Römkens, A. van den Brink en T. de Jong, *Welk geweld telt? Opvattingen van Nederlanders over partnergeweld*, Amsterdam: Atria, Kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis/Blijf Groep 2018.

³ L. Vogtländer, S. van Arum en K.D. Lünemann, *Triage Veilig Thuis bij huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel misbruik*, Utrecht: GGD GHOR Nederland 2015.

Internationale verplichtingen

Geweld tegen vrouwen is naar internationaal recht erkend als een vorm van discriminatie jegens vrouwen en een schending van de mensenrechten. Het wordt als zodanig erkend in verschillende vormen van internationale regelgeving, o.a. in de EU Richtlijn 2002/73/EG (seksuele intimidatie) en het CEDAW-verdrag (Convention of the Elimination of all Forms of Discrimination against Women) van de Verenigde Naties.⁴ In genoemde verdragen wordt een direct verband geconstateerd tussen geweld tegen vrouwen en ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. In 2013 erkende de Commission on the Status of Women (CSW) van de Verenigde Naties wederom dat geweld tegen vrouwen gelijkheid tussen mannen en vrouwen belemmert. In het einddocument van de 57e zitting van de CSW, de Agreed Conclusions, zijn clausules opgenomen over de bevordering van de veiligheid van vrouwen en meisjes, ook in de huiselijke sfeer.⁵ De recente General Recommendation nr. 35 bij het CEDAW-verdrag (2017) heeft bindende aanbevelingen op dit vlak nader uitgewerkt.⁶

Verdrag van Istanboel

Het internationale verdrag dat echter de meest concrete handvatten biedt voor het programma van de minister is het Verdrag van Istanboel.⁷ Dit verdrag trad ruim twee jaar geleden, op 1 maart 2016, in Nederland in werking en heeft als doel geweld tegen vrouwen te voorkomen en hen te beschermen tegen alle vormen van geweld, bij te dragen aan de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen en wezenlijke gelijkheid van vrouwen en mannen te bevorderen. **Atria is verheugd dat de Nederlandse overheid zich heeft gecommitteerd aan de samenhangende en fundamentele aanpak van geweld tegen vrouwen als vorm van discriminatie, die de Raad van Europa voorstaat. Het Verdrag van Istanboel en bijbehorende memorie van Toelichting bevat zeer gedetailleerde uitwerkingen en suggesties voor implementatie. Atria hoopt dat de minister de implementatie van de specifieke verplichtingen die het Verdrag bevat in het nationaal programma zal vormgeven opdat aan de verplichtingen die uit het Verdrag voortvloeien kan worden voldaan.**

Het orgaan dat op de naleving van het Verdrag toeziet is de GREVIO-commissie, bestaande uit deskundigen op het gebied van mensenrechten, gendergelijkheid, geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Door ratificatie van het verdrag is ook Nederland gerechtigd om kandidaten voor GREVIO voor te dragen. In Resolutie 1923 van de Raad van Europa is in artikel 5 omschreven aan welke minimale voorwaarden de selectieprocedure voor kandidaten moet voldoen. In artikel 5.4 staat *“at the national level, selection procedures must be transparent and open to competition, including through public calls for candidatures. Involvement of relevant State and non-governmental bodies, in particular of national parliaments, would increase the legitimacy of the selection process. Use of a model curriculum vitae and the conduct of interviews for shortlisted candidates should be encouraged;”*. De deadline voor voordrachten van kandidaten voor GREVIO was op 15 maart jl. Atria heeft niet kunnen achterhalen of er een publieke oproep tot kandidaatstelling heeft plaats gevonden. Vanuit Nederlandse NGO's op het terrein van vrouw en recht, - het Clara Wichmann proefprocessenfonds - blijkt tot nog toe tevergeefs bij het verantwoordelijke Ministerie (van Buitenlandse Zaken) om informatie te zijn gevraagd. **Atria wil haar zorg uitspreken omdat het erop lijkt dat de Nederlandse regering daarmee niet voldaan heeft aan de voorwaarden voor de selectieprocedure (openbaarheid en transparantie). Gezien het belang van GREVIO en de excellente deskundigen die Nederland heeft op het gebied van mensenrechten, gendergelijkheid, geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, zou het een gemiste kans zijn als een mogelijke kandidaatstelling door Nederland om procedurele redenen terzijde zou worden geschoven.**

Atria is graag bereid om met u over het bovenstaande van gedachten te wisselen, of u van nadere informatie te voorzien.

Hoogachtend,

Prof. Dr. Renée Römken
Directeur-bestuurder Atria
Bijzonder hoogleraar Gender based violence – Universiteit van Amsterdam

⁴ UN Women (1979), Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women, zie:

<http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm>

⁵ UN Women. (2013). Elimination and prevention of all forms of violence against women and girls. Commission on the Status of Women agreed conclusions, zie

http://www.un.org/womenwatch/daw/csw/csw57/CSW57_Agreed_Conclusions_%28CSW_report_excerpt%29.pdf

⁶ http://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/1_Global/CEDAW_C_GC_35_8267_E.pdf

⁷ Raad van Europa, Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, zie <http://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/text-of-the-convention>

